

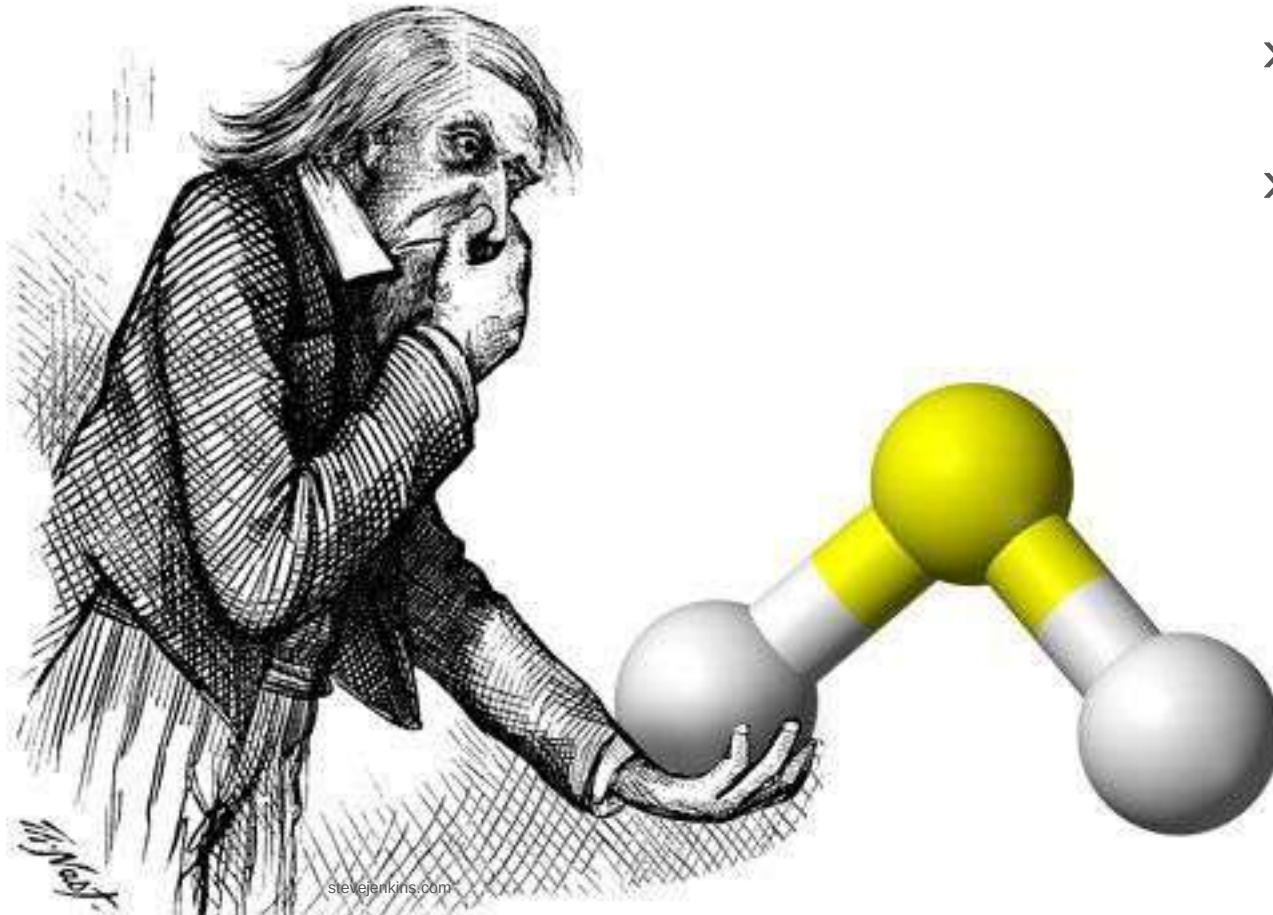

Vas-klorid alkalmazása kén-hidrogén okozta problémák megelőzésére

Biogázüzemi, csatornahálózati, szennyvíztelepi tapasztalatok

Bobák Ede László, Donauchem Kft.
Budapest, 2019.09.12.

„Itt valami bűzlik...”

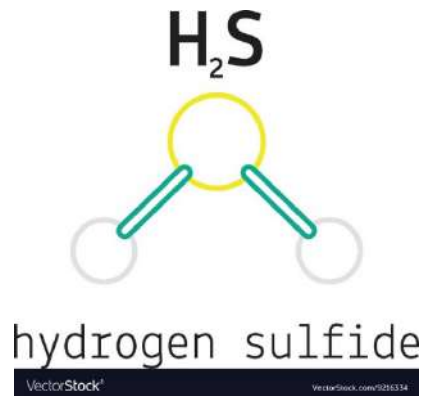

- » A kén-hidrogén, mint problémaforrás
- » Megoldási lehetőségek
- » Donauchem megoldások
  - » Biogáztermelés
  - » Csatornahálózat
  - » Szennyvíztelep

A kén-hidrogén és előfordulása

- » Levegőnél sűrűbb (1,363 g/L)
- » Erősen mérgező
- » Záptojás szagú
- » Gyúlékony
- » Színtelen
- » Gáz

chemicalsareyourfriends.com

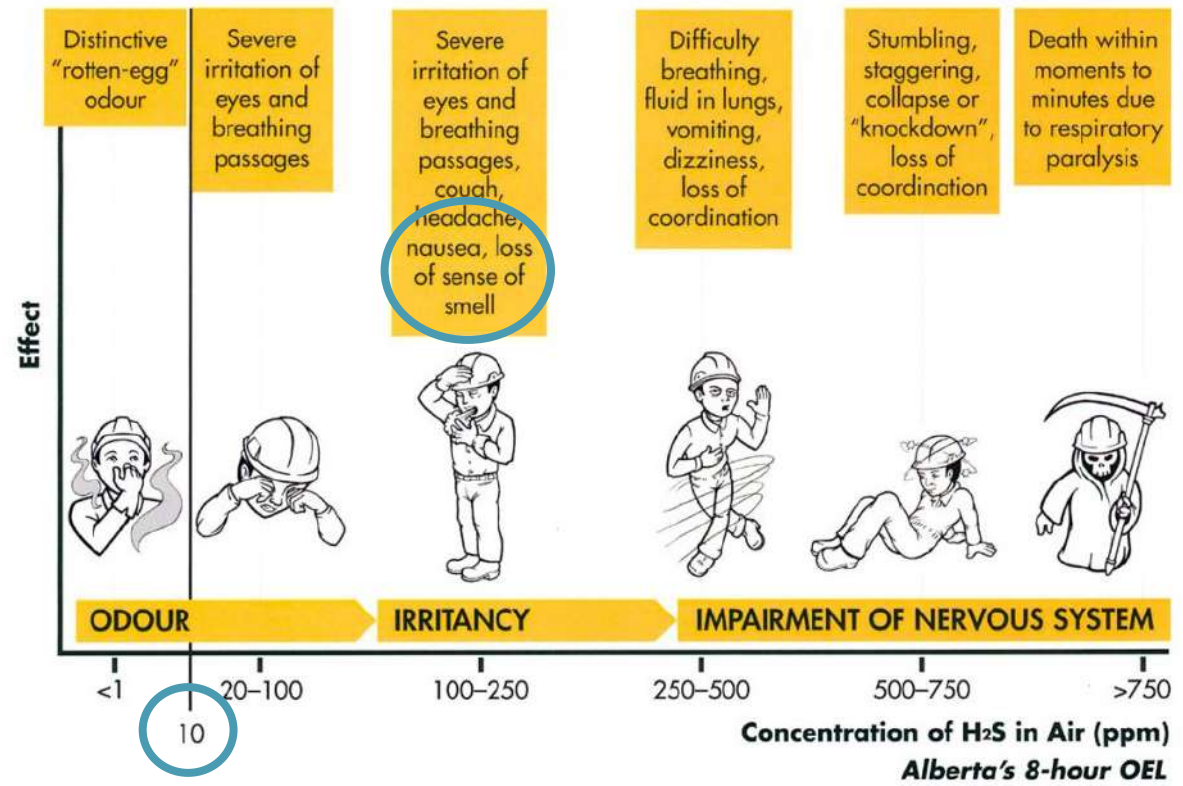

A kén-hidrogén hatásai

- » Levegőnél sűrűbb
- » Vérméreg/ sejtméreg
- » > 100 ppm – „szagtalan”
- » 10 ppm !!!

EFFECTS OF H₂S EXPOSURE

hnhu.org

A kén-hidrogén hatásai

sulfilogger.com

Odour and H₂S control - Alexander Jereb - Donauchem

Odour and H₂S control - Alexander Jereb - Donauchem

energiainfo.hu

2. táblázat: Az átlagos biogáz összetétele

Összetevő	Koncentráció
Metán (CH ₄)	50-75 %
Széndioxid (CO ₂)	25-45 %
Víz (H ₂ O)	2-4 % (20-40 g/m ³)
Kénhidrogén	20-20000 ppm
Nitrogén (N ₂)	< 2 %
Oxigén (O ₂)	< 2 %
Hidrogén (H ₂)	< 1 %

Dr. Hajdú József - Biogázüzemek működése és biogáz üzemi technológiák
OBEKK tudományos szakmai kiadványok

Lehetőségeink

Megelőzés 😊

- Biológiai út
- Kémiai út

Struccpolitika 😞

Mechanikai „védvonal” 😐

Időszakos karbantartás 😐

Megoldás – Speciális fémsó adagolása – Donau Bellamethan

INFORMÁCIÓ

A Donau Bellamethan a biogáz folyamat lendületét növeli

A biogáztermelésnél különböző melléktermékek keletkeznek, amelyek zavarják a folyamatot: A Donau Bellamethan a metanogén fázisban lelévő gátló anyagokat és elősegíti a biogáz- és szennyvízből nyert metángáztermelést.

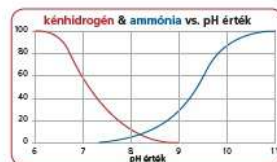
Az energiatermelés szerves hulladékokból és megújuló nyersanyagokból egyre fontosabbá válik. A biogáztermelésnél a biomassza anaerob körülmények között lementádódik. Az energiatartalom mellett különböző melléktermékek is előfordulnak.

Néhány ilyen melléktermék zavarhatja az egyensúlyt a biogáz folyamatban és negatív hatással lehet a berendezések mechanikai részére. A Donau Bellamethan, kifejezetten a termelési folyamatot összehangolt tulajdonságokkal, optimalizálja a folyamatot és biztosítja a berendezés biztonságos működését.

A gátló anyagok, mint a kénhidrogén (H_2S) és az ammónia (NH_3), zavarják a biogáz képződés folyamatát és befolyásolhatják a sav-bázis egyensúlyt. Azt, hogy melyik anyag fordul elő nagyobb tömegben, pH-függő egyensúlyok határozzák meg (lásd az ábrát). Minél savasabb a közeg, annál több H_2S szabadul fel, minél lúgosabb, annál több NH_3 .

A kénhidrogénnek (H_2S) toxikus hatása van – nemcsak az emberre, hanem azokra a mikroorganizmusokra is, amelyek fontosak a meta-

rogén fázisban: ezeket a H_2S gátolja, így kevesebb metán keletkezik és kevesebb szerves sav fog. Ez visszacsatoláshoz vezet a rendszerben. Ezenkívül számos fontos nyomelemet megköt a H_2S , amelyek többé elérhetetlenek a mikroorganizmusok számára.

» Garantálunk - még válságos időszakban is - minőséget, hatásszámot, ellátás- és üzembiztonságot. «

Vevőinknek kiegészítendő modern, szakmai és technikai támogatással

KAPCSOLAT

Adagolás és csomagolás:

A Donau Bellamethan adagolásvitelyével történő egyszerű bevezetése biztosítja a rendszer és extraktorok megfelelő adagolást, 100 mg / l

kéntartalommal kb. 1 kg Donau Bellamethan kell adagolni 1 m³-re. A szállítás 1000 literes IBC tartályban vagy tartálykocsi-ban történik.

Kiegészítő szolgáltatások:

Laboratóriumunkban Bricsben különböző elemzésekre van lehetőség (pH, kén- és ammónia-nyomelmérés) vagy mások, így konkrétan

az Ön biogáz üzemére testre szabott egyszerű és hatékony receptúrákat tudunk javasolni.

Biztonság és segítségnyújtás:

A PE-tükrös tüskés műanyag felfúglókat nem csak az Ön biztonságát szolgálják, hanem a környezeti védelmet is. A maximális biztonság alapvető követelmény: eldobozozott vagyunk a jelenlegi és jövőbeni szabványok betartása és megvalósítása iránt.

ENSTUIS szerinti (tűzvesztés, baleset, információk és támogatási rendszer) állandóan rendelkezésre állunk a következő telefonszámmal: +43 42 342326-0.

CAS-szám: 7758-94-3
REACH-regisztrációs szám: 01-2119498060-41-0005
Termék: Bricks gyárt

DONAU CHEM KFT.
1225 Budapest
Vegyszer u. 3.
Tel.: +36 (1) 207 8000
Fax: +36 (1) 207 2767
iroda@donauchem.hu
www.donauchem.hu

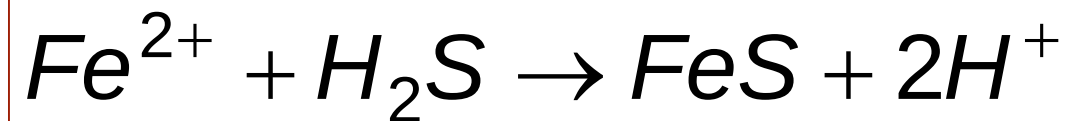
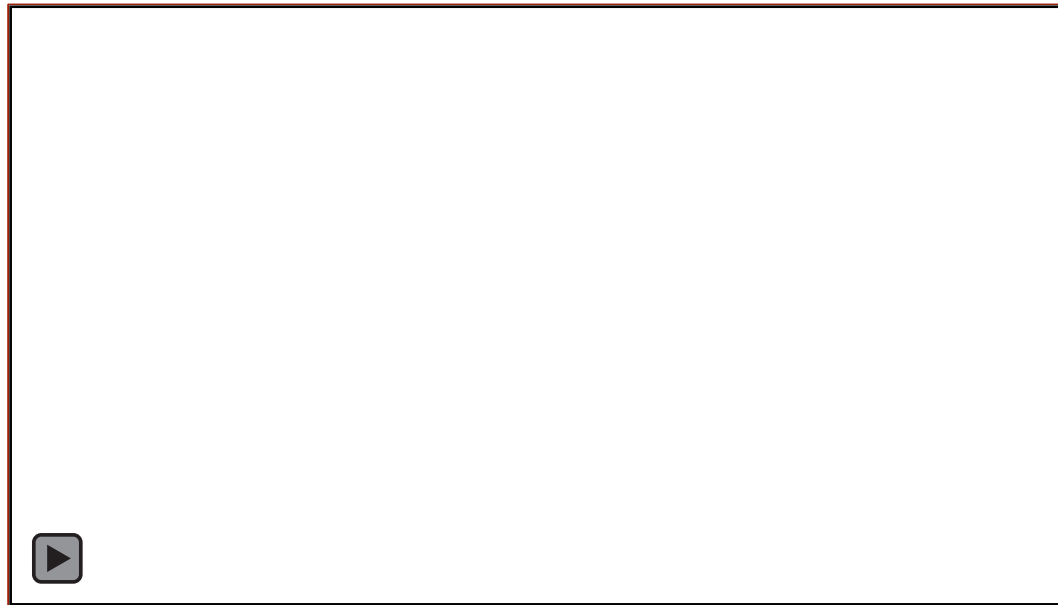
Donau Bellamethan

MINDEN EGYENSÚLYBAN

A lejátsszódó kémiai reakció

» Két ionos komponens ---> Rossz oldhatóságú csapadék

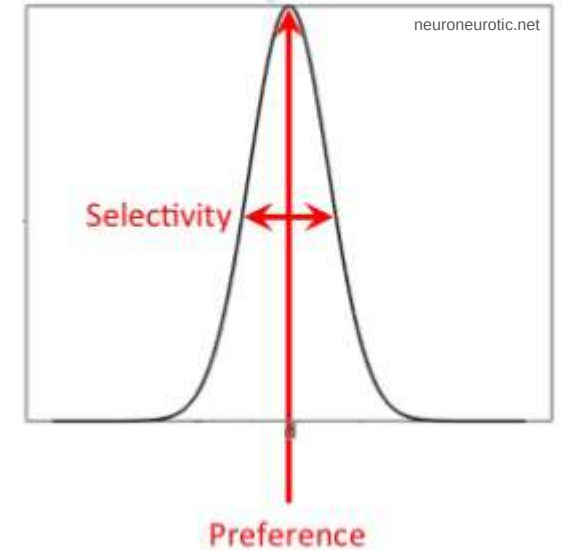

A reakció szelektivitása

» A vas(II)-szulfid oldhatósági szorzata:

$$K_{FeS} = [Fe^{2+}][S^{2-}]$$

» (*) $K_{sp} FeS = 3,7 \cdot 10^{-19}$

$\ll K_{sp} Fe(OH)_2$

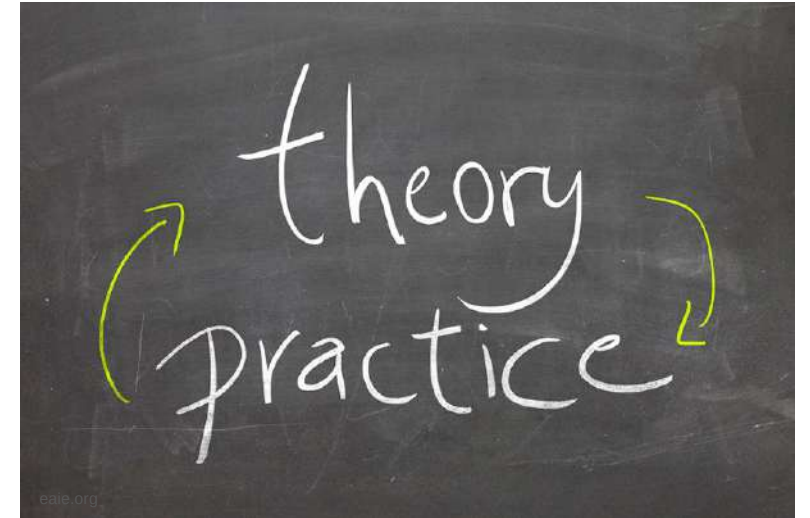
$\ll K_{sp} Fe_3(PO_4)_2$

$\ll K_{sp} FeCO_3$

Következmények a gyakorlatban

- » FeS képződik elsőként
- » Nagy szelektivitású reakció
- » Nagy gócképződési sebesség
- » ---> Apró, finom szemcsés csapadék
- » Diszperz rendszer, elhanyagolható kiülepedés

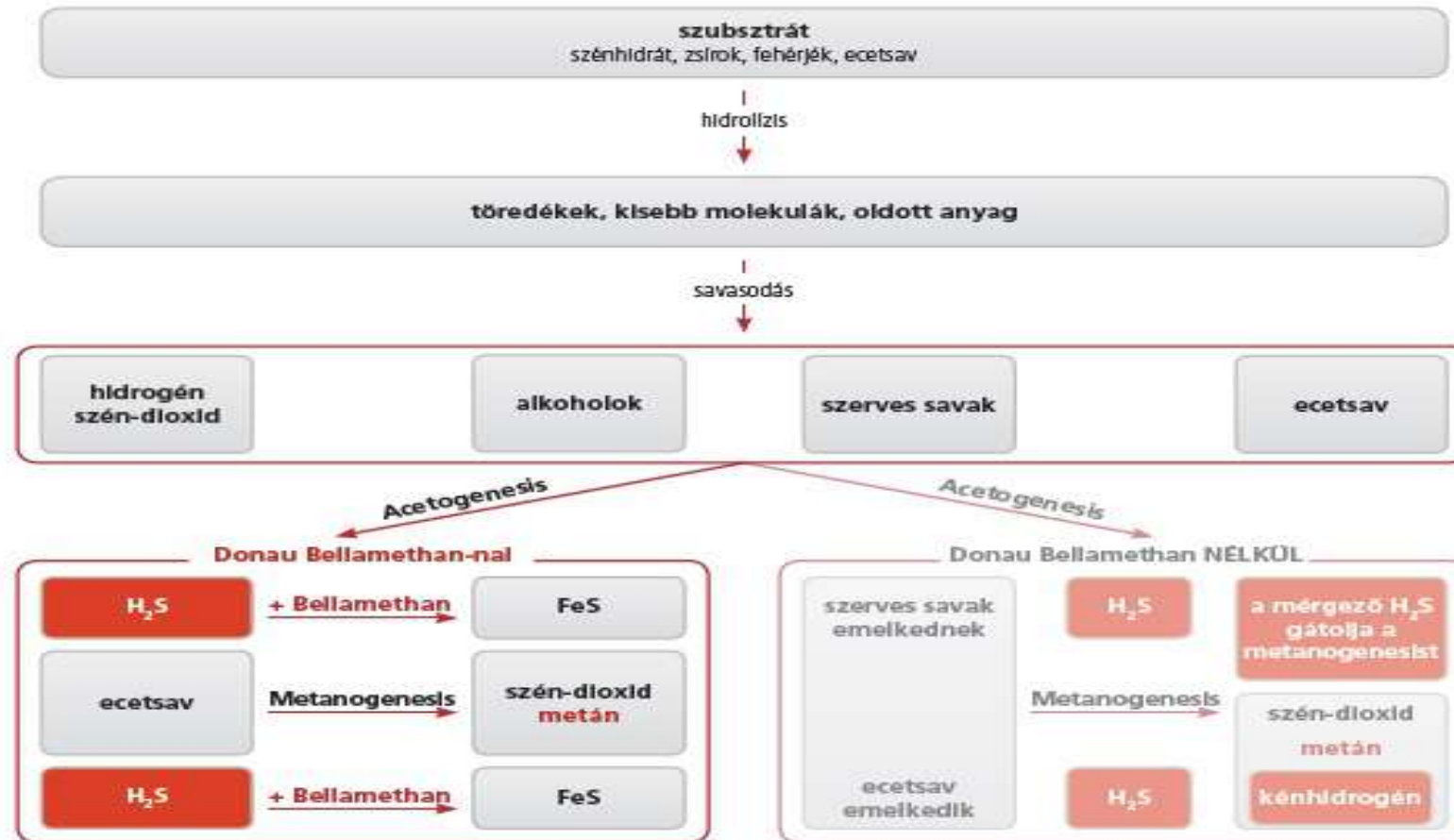

Biogázüzemi alkalmazás

A biogáz képződésének folyamata

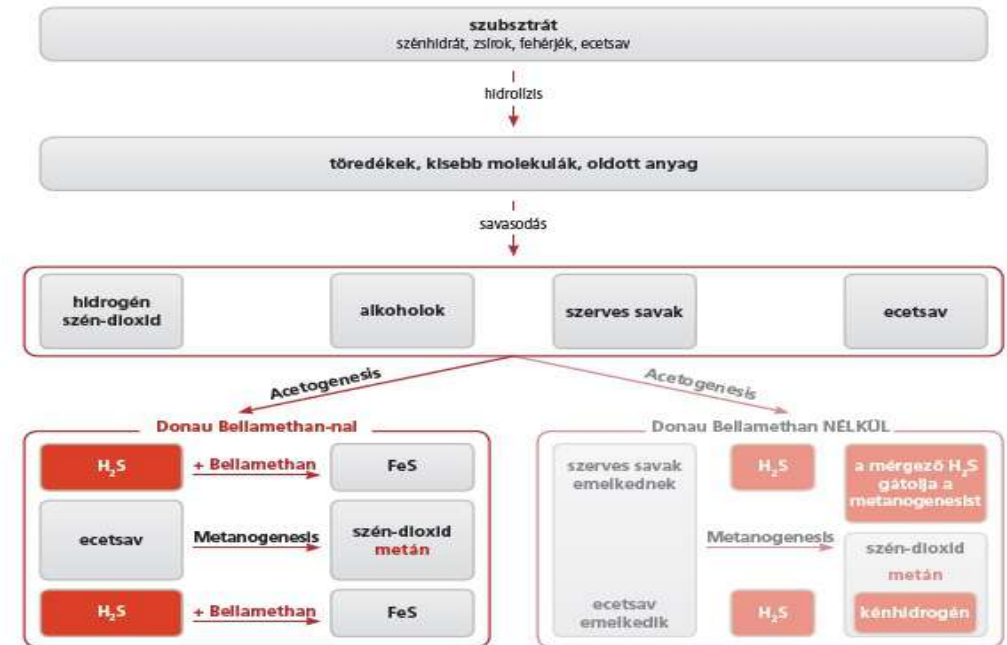

A H_2S hatása a folyamatokra

» Metanogenezis inhibíciója

- Mezofil körülmények (33 - 35°C)
  - pH ~ 6,8 - 7,6
- > 30 mg/l H_2S (~ 1-2% H_2S a gáztérben)
- > 10% H_2S a gáztérben: metanogenezis leáll

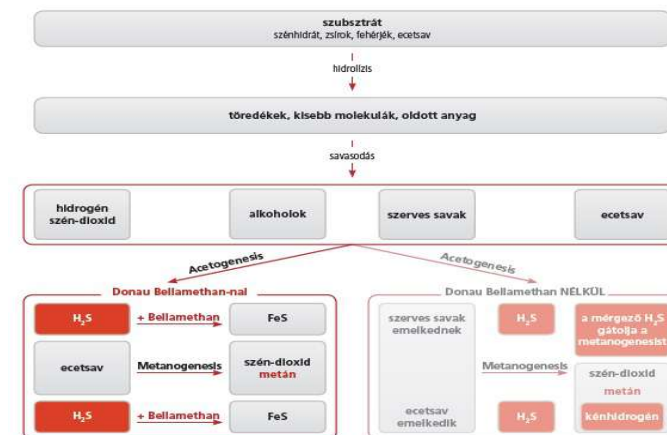

A metanogenezis inhibíciója

Befolyásoló tényezők

pH ↓	H ₂ S biomassza ↑	H ₂ S biogáz ↑	Metanogenezis	☹️
T ↑	H ₂ S biomassza ↓→	H ₂ S biogáz ↑	Metanogenezis	☹️ 😊
Fe ↑	H ₂ S biomassza ↓	H ₂ S biogáz ↓	Metanogenezis	😊

A biogáz minősége, égetése

- » Szigorú környezetvédelmi határértékek
- » SO_x füstgázban: max. 35 mg/ m³
- » $\text{H}_2\text{S} \rightarrow \text{SO}_x$ cc. = ?
- » \$\$\$\$\$\$ = ?

Magyar Cukor Zrt. – Cégbemutató

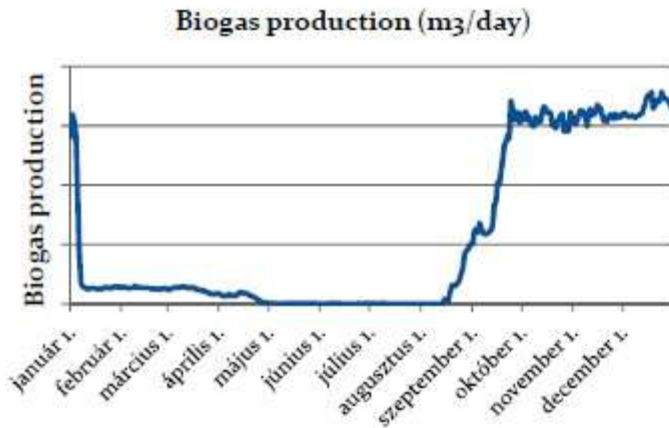
- » Magyar Cukor Zrt. Az Agrana cégcsoport tagja
- » Kaposvári Cukorgyár
  - » 8,000 T/nap répafieldolgozási kapacitás
  - » 105,000 T/év répacukor
  - » 2,000 T/nappréselt szelet melléktermék
- » Répafieldolgozási időszak = Kampányidőszak
- » Magas energiaigényű folyamatok
- » Biogáz üzem 2007 óta – Földgáz kiváltása
  - » Saját kutatás-fejlesztés alapján megvalósult technológia
  - » Európa egyik legnagyobb biogáz üzeme
  - » Nyers biogáz elégetése cukorgyári kazánokban
  - » Cukorgyártás hő- és elektromos energiaigényének biztosítása
  - » Biometán betáplálása a kaposvári fogyasztói földgáz hálózatba

Magyar Cukor Zrt. – Működés Kampányidőszakban

24 millió m³ biogáz/ kampány

Kampányon kívül kihasználatlan kapacitás
(Január-Augusztus 8 hónap)

200 000 m³/day

1500 t/d Préselt szelet

Magyar Cukor Zrt. – Működés Kampányidőszakon kívül

2. táblázat: Az átlagos biogáz összetétele

Összetevő	Koncentráció
Metán (CH ₄)	50-75 %
Széndioxid (CO ₂)	25-45 %
Víz (H ₂ O)	2-4 % (20-40 Co-on)
Kénhidrogén	20-20000 ppm
Nitrogen (N ₂)	< 2 %
Oxigén (O ₂)	< 2 %
Hidrogén (H ₂)	< 1 %

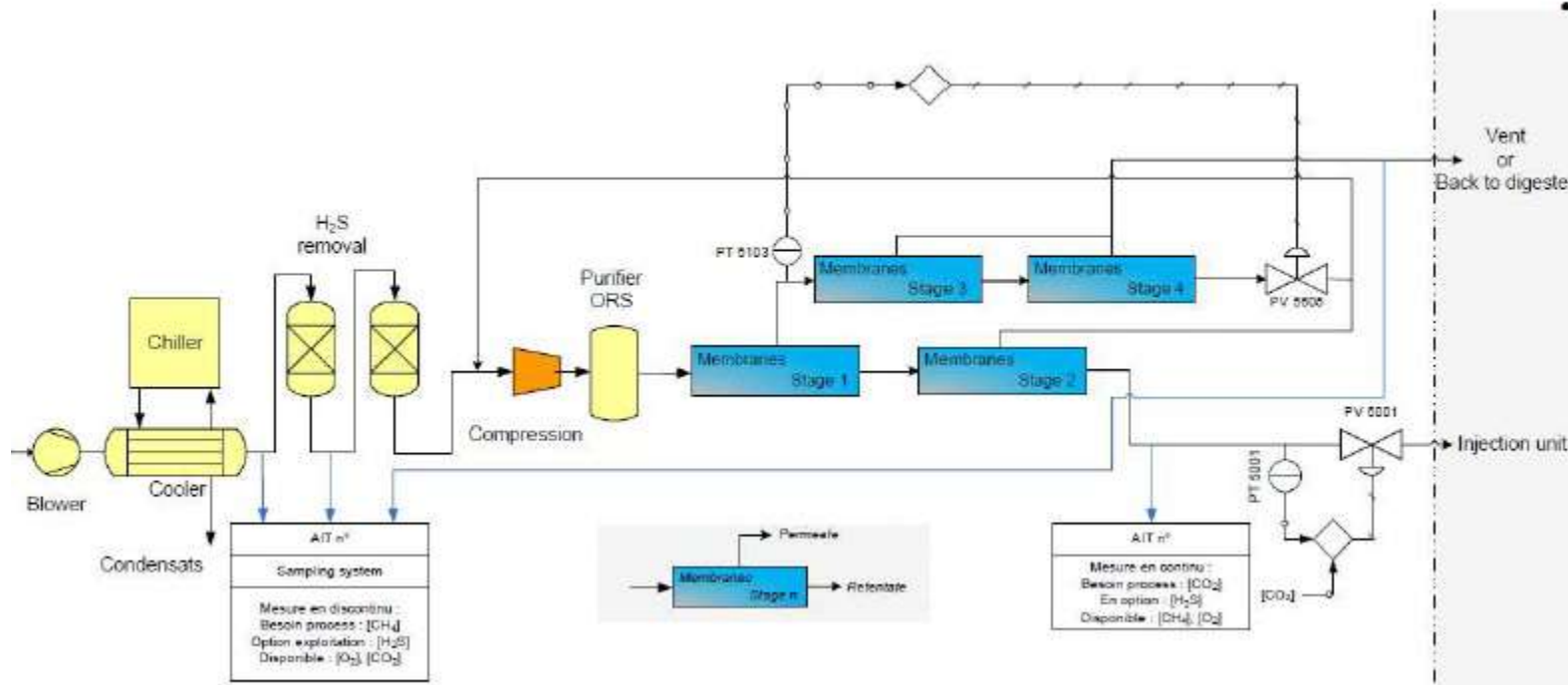
Dr. Hajdú József - Biogázüzemek működése és biogáz üzemi technológiák
OBEKK tudományos szakmai kiadványok

- » Biogáz termelés kampányidőszakon kívül is
- » Biogáz: 50% CH₄ + 50% CO₂ (+ egyéb szennyezők)
  - » Megfelelő kazánban megfelelő égőkkel elégethető
- » Biometán: földgáz minőségű gáz
  - » CO₂ + egyéb szennyezők leválasztása gáztisztítással
  - » Földgáz hálózatba betáplálható, értékesíthető
- » 5 millió m³/év biometán betáplálása a kaposvári fogyasztói földgáz hálózatba
- » Az első hazai biometán betáplálás

Magyar Cukor Zrt. – Gáztisztítás

Membrános technológia

• Hűtés

>> Vízleválasztás

Aktív szén szűrő

>> H₂S megkötése

Kompresszor

>> Nyomásnövelés a CO₂ leválasztáshoz

Membránok

>> CO₂ leválasztás

Magyar Cukor Zrt. – Gáztisztítás

Membrános technológia

Hűtő < 5°C
Vízleválasztás

Aktív szén szűrők
H₂S and VOC removal

Membránok (konténner)
CO₂ leválasztás

Kompresszor
15 bar

Magyar Cukor Zrt. – Gáztisztítás

Membrános technológia

Magyar Cukor Zrt. – Földgáz (biometán) betáplálás

Szagosítás (propán adagolás), betáplálás

Propán adagolás

2x 5m³ tank
~ 40 kg/h
3 naponként töltés

Betáplálási egység

Minőség ellenőrzés
Hőcserélő 0°C <
Mennyiség mérés 6 bar-os elosztói vezetékbe táplálás

Magyar Cukor Zrt. – Biometán betáplálás

Adatlekérés ideje		2018.04.18 6:00			
Mérés megnevezése	Mértékegység	Napi átlagértékek	2018.04.17 7:00	2018.04.17 8:00	2018.04.17 9:00
Gáz Kromatográf					
C6 Plusz	mol%	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
Propán	mol%	2,16	2,2576	2,3107	2,1417
i-Bután	mol%	0,02	0,0400	0,0411	0,0388
n-Bután	mol%	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
neo-Pentán	mol%	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
i-Pentán	mol%	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
n-Pentán	mol%	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
Nitrogén	mol%	0,20	0,5603	0,4438	0,2736
Metán	mol%	95,96	95,2781	95,5037	95,9097
Szén-dioxid	mol%	1,64	1,8506	1,6842	1,6233
Etán	mol%	0,01	0,0145	0,0150	0,0139
Égőshő (elsődleges 15/15)	MJ/m3	38,33	38,1916	38,3258	38,3157
Égőshő (másodlagos 25/0)	kWh/m3	11,20	11,1560	11,1942	11,1887
Wobbe-szám (elsődleges 15/15)	MJ/m3	49,78	49,3999	49,6388	49,7514
Wobbe-szám (másodlagos 25/0)	kWh/m3	13,13	13,0352	13,0968	13,1233
Fűtőérték (elsődleges 15/15)	MJ/m3	34,55	34,4277	34,5496	34,5380
Fűtőérték (másodlagos 25/0)	kWh/m3	10,10	10,0667	10,1007	10,0936
Relatív sűrűség (elsődleges 15/15)		0,60	0,5896	0,5896	0,5896
Relatív sűrűség (másodlagos 25/0)		0,59	0,5882	0,5882	0,5882
Kén kromatográf					
MM (Metil-merkaptán)	mg/m3	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
EM (Etil-merkaptán)	mg/m3	1,34	1,1614	1,4506	1,3824
TBM (Tercier-butil-merkaptán)	mg/m3	6,69	5,6232	5,1393	4,9635
MES (Metil-etil-szulfid)	mg/m3	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
DES (Di-etil-szulfid)	mg/m3	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
H2S (Hidrogén-szulfid (kénhidrogén))	mg/m3	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
COS (Karbonyl-szulfid)	mg/m3	0,00	0,0000	0,0000	0,0000
NHM+ (Normál-hexil-merkaptán)	mg/m3	0,71	0,7461	0,7210	0,7811
THT (Tetre-hidro-tiofen)	mg/m3	1,77	1,3379	1,2276	1,2965

Magyar Cukor Zrt. – Bellamethan adagolás

- » Duplafalú PF-HD
- » Saját kármentő
- » 20 m³
- » Rothasztó tornyokba
- » Tornyokként 1 adagolási pont

Magyar Cukor Zrt. – Bellamethan adagolás szabályozása

- » Környezetvédelmi kibocsátási határérték füstgázra
- » 35 mg/ m³ SO_x (füstgáz)
- » ~ 100 ppm H₂S (biogáz)
- » SO_x folyamatos online mérés
- » Szabályozás SO_x koncentrációra
- » Alap adagolás: 600 liter/ nap

A Donau Bellamethan alkalmazásának előnyei

Donau Bellamethan

- ✓ Egyszerű kémiai reakció
- ✓ Pillanatszerű reakció
- ✓ Azonnali hatás
- ✓ Szelektivitás
- ✓ Jó kiszámíthatóság (kémia)
- ✓ Egyszerű adagolás (egy pontos)
- ✓ Kiemelkedően magas hatékonyság

KAPCSOLAT

Adagolás és csomagolás:
 A Donau Bellamethan adagolóeszköze egyenként bevezetve biztosítja a rendszeres és előírásnak megfelelő adagolást. 100 mg/l.
 A tartalommal kb. 1 kg Donau Bellamethan kell adagolni 1 m³-n.
 A szállítás 1000 literes IBC tartályban vagy tartálykocsihoz történik.

Kiegészítő szolgáltatások:
 Laboratóriumunkban Brückben kiképzett elemzőknek van lehetőségük (pl. kén-elemzés nyomelemekkel vagy nátrium és mások), így konkrétan az Ön biológiai üzemére testre szabott egyedi és hatékony receptúrákat tudunk javasolni.

Biztonság és segítségnyújtás:
 A PE-rácsos edényes mélynyag felfogókészlet nem csak az Ön biztonságát szolgálja, hanem a környezeti védelmet is.
 A maximális biztonság alapvető követelménye: előtérbe helyezték vagyunk a jelenlegi és jövőbeni szabványok betartását és megfigyelését is.
 ERSZŐRÍTŐS szerint (újbeépítés, baleset, információk és támogatás rendszer) általában rendelkezésre állunk a következő telefonszámmal: +43 42 1402228-0.

CAS-szám: 7758-94-2
 REACH-regisztrációs szám: 01-2119498060-41-0005
 Termék: Brücki gél

Donau Bellamethan
 MINDEN EGYENSÚLYBAN

DONAU CHEM KFT.
 1225 Budapest
 Vegyszer u. 3.
 Tel.: +36 (1) 207 8000
 Fax: +36 (1) 207 2767
 irda@donauchem.hu
 www.donauchem.hu

Referencialista – Biogáz szektor – Magyarország

- » AGRANA Magyar Cukor Zrt.
- » Aufwind Schmack Kft.
- » Biogáz Unió Zrt.
- » Biogáz Alfa Kft.
- » Energiagas Kft.

energiainfo.hu

Referencialista – Biogáz szektor – Ausztria

- » Agrar-Strom GmbH
- » BEG Bioenergie Gaspoltshofen GmbH
- » BIO Energie aus Japans
- » Bio Fuel Systems GmbH
- » Bioenergie Esterbauer KG
- » Bioenergie Glockner
- » Bio-Energie Heuberg GmbH & Co KG
- » Bioenergie Kallham GmbH
- » Bio-Energie Moser GmbH & Co. KG
- » Bioenergie Orth a.d. Donau GmbH
- » Bioenergie Sallaberger Ernst KG
- » BioEnergie Schwarzmayer KG
- » Biogas Bruck/Leitha GmbH & Co KG
- » Biogas Müller GbR
- » Biogas Weißkirchner
- » Biogasberatung GmbH
- » Bio-Gas-Hof GesbR
- » BLOKRAFT Hartberg
- » Johannes Ortner Bioenergie
- » Lorenz Kröll Biogasanlage
- » Maier Bio-Energie GbR
- » Schaumann BioEnergy GmbH & Co. KG
- » Tobias Häring Biogasanlage

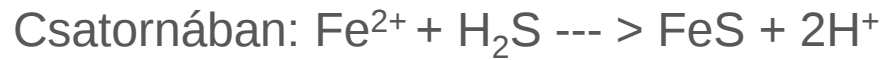

energiainfo.hu

Egyéb felhasználási területek

» Csatornahálózati bűzkezelés

» Kémiai foszforeltávolítás

1 vegyszer = dupla hatás = 2 probléma kezelése

Köszönöm a figyelmet!

